

E. T. A. Hoffmann

A NÉMET ROMANTIKA MESÉS VILÁGA

Javasolt feldolgozási idő: 80 perc

1. feladat

Derítsd ki, hogyan hozható összefüggésbe az alábbi balett-részlet Hoffmann-nal, az íróval! Ha beazonosítottad az előadást, a nyomozáshoz használhatod az internetet is!

The Royal Ballet in The Nutcracker

2. feladat

Hoffmann nyomában! Válaszolj az alábbi kérdésekre, amelyek az író személyével kapcsolatosak!

a) *Oldd fel Hoffmann nevének rövidítését! Mit jelent az E. T. A.?*

b) Nyomozd ki, milyen más művészeti ágakban jeleskedett az egyébként állami szolgálatot teljesítő, hivatali állást betöltő író?

3. feladat

Jacques Callot (1592–1635) francia grafikus és rézmetsző volt. Fantáziadús művészete kortársaira és az utókorra egyaránt hatott. Fantáziadarabok Callot modorában, ezt a címet adta Hoffmann az 1814-ben megjelenő gyűjteményes kötetének, amiben Az arany virágcserep is szerepelt. Mi ragadhatta meg Callot képeiben az író?

4. feladat

Olvasd el, hogy mit ír a Szimbólumtár Atlantiszról! Majd válaszolj a kérdésekre!

Atlantisz: Ókori legendákban szereplő sziget. Az Atlantisz-monda egyiptomi eredetű; az európai kultúrkörbe a görög mitológián keresztül került be. Valóságalapja feltehetőleg Théra szigete, ami a krétai-minószi kultúra megszakadásában is szerepet játszó vulkánkitöréskor pusztult el. A legendás civilizáció helyszínét csak később tették a Gibraltáron túlra, az Atlanti-óceánra. Hérodotosz viszont a Szahara belsejében fekvő oázist nevezi Atlantisznak. Akár szigetet, akár

oázist értenek rajta, mindenképpen értékeket őrző önálló világ, aminek képe az aranykorhoz kötődik (→[aranykor](#)). Platón szerint Poszeidón emelte ki az óceánból azért, hogy egy halandó asszonytól származó gyermekeinek legyen a lakhelye, s mivel a kései utódok nem voltak hajlandók áldozni az olimposziaknak, Zeusz büntetésből elsüllyesztette a szigetet (Timaios, 25a). Ebben az értelemben a világ emberi gőgből fakadó pusztulásának szimbóluma. • Mítosza rokon az Európában széles körben elterjedt elképzeléssel a boldogok szigetéről, ehhez társul az elveszett Paradicsomkert képe (→[Paradicsom](#), →[sziget](#)). Amerika felfedezésekor az elsőként fellelt szigeteket Atlantisz részeinek is hitték. • Babits Mihály Atlantisz c. versében a tengerbe süllyedt holt meseváros a letűnt kultúrák, az elmúlt korok jelképe. Juhász Gyula a fiatalkor iránti nosztalgiát kapcsolja hozzá (Ifjúság). [A. B.]

(Forrás: [Szimbólumtár](#))

a) Fogalmazd meg a szöveg alapján, hogy milyen jelentések fűződnek Atlantiszhoz!

5. feladat

Hoffmann vigíliákra osztja művét, szám szerint 12-re.

a) Nézz utána a szó jelentésének!

b) Indokold meg Hoffmann választását!

6. feladat

Hoffmann arra a kérdésre, hogy mi a foglalkozása, első válaszként azt felelte: zenész. A zene és a költészet írásaiban is közel állnak egymáshoz. Olvasd el **Az arany virágcserep** alábbi részletét! Majd gyűjts példát olyan eszközökre, amelyek zeneiséget fejeznek ki!

„Ekkor azonban Anselmus diákot önmagával folytatott beszélgetésében megszakította valamilyen sajátos zizegés és sustorgás, amely közvetlen mellette a fűből hangzott fel, de hamarosan a feje felett boltozódó bodzafa ágai és levelei közé kúszott. Hol úgy rémlett, mintha az esti szél remegtetné a levelet, hol mintha madárcáák enyelelnének az ágak között, bátor ide-oda röptükben lebegtetve kis szárnyacskáikat. S most valami sugdosás és suttogás kezdődött meg és úgy tetszett, mintha a virágok,

mint fölaggatott kristálycsengőcskék megcsendültek volna. Anselmus egyre csak figyelt. S azután, maga sem tudta, miképpen, a suttogás és sugdosásból és csengésből halk, félig ellehelt szavak kerekedtek: »Közbe-közbe... közepébe... ágak közt, dús virágok közt lendülünk, tekeredünk, hajladozunk... testvércém... testvércém, lendülj fel a csillogásban... gyorsan, gyorsan ide fel... ide le... alkonyi nap lövelli sugarait, alkonyi szél susog... zizeg a harmat... dalolnak a virágok... mozgassuk a nyelvecskét, énekeljünk a virágokkal és az ágakkal... csakhamar ragyognak a csillagok... ereszkedjünk le... közbe-közbe, közepébe, lendülünk, tekeredünk, hajladozunk, testvércém...«

És csak egyre hallatszott az érzékbódító beszéd. Anselmus diák ezt gondolta: »Hiszen ez csak az esti szél, amely ma érthető szavakkal susog.«

Ám ebben a pillanatban felcsendült feje felett mint tiszta kristály csengettyű hármashangzata; felnézett és három, zöld-aranyúan ragyogó kígyócskát vett észre, amint az ágak körül tekergőztek és fejecskéiket az esti nap felé nyújtogatták. Most ismét ama szavak suttogása és sugdosása hallatszott, és a kígyócskák az ágak és levelek között fel-le siklottak és enyelegtek, s amint ily gyorsan mozogtak, úgy tetszett, mintha a bodzabokor ezernyi ragyogó smaragdot szórna szét sötét levelei között. »Az alkonyi nap játszik így a bodzafa ágai között«, gondolta Anselmus diák, de ekkor ismét felcsendültek a csengettyűk, és Anselmus látta, amint az egyik kígyó feléje nyújtogatta fejecskéjét. Mintha elektromos ütés járta volna át valamennyi tagját, szíve mélyéig megremegett – fölfelé bámult, s csodálatos sötétkék szempár tekintett rá kimondhatatlan vágyódással, úgyhogy a legnagyobb gyönyörűség és a legmélyebb fájdalom sohasem ismert érzése szinte szétfeszítette mellkasát. És amint forró megkívánással eltelve egyre csak az üdvösséges szempárba tekintett, akkor erősebben, bájos akkordhangokban csilingeltek a kristály csengettyűk, a csillogó smaragdok lehullottak rá és ezernyi lángocskával játékosan körüllobogva őt, valósággal átfonták csillogó aranyfonalakkal. A bodzabokor megmozdult és így szólt: »Itt feküdtél árnyékomban, illatom körülvelt téged, de te nem értettél meg engem. Az illat az én beszédem, ha a szerelem lobbantja fel.« Elröppent előtte az alkonyi szellő és így szólt: »Halántémod körül játszogattam, de te nem értettél meg, a fuvallat az én beszédem, ha a szerelem lobbantja fel.« A napsugarak áttörtek a felhők között és a sugár izzott, mintha szavakban szólna: »Elöntöttelek téged folyékony arannyal, de te nem értettél meg; a perzselő sugár az én beszédem, ha a szerelem lobbantja fel.«

7. feladat

Az arany virágcserep ellentmond a fejlődésregény műfajának. Közreadjuk e műfaj definícióját. Olvasd el, majd magyarázd: miért nem vonatkoztható Hoffmann művére!

Fejlődésregény: Olyan regénytípus, ami egy személyiség fejlődését állítja a középpontba. Azokat a folyamatokat ábrázolja, amik elvezetnek az adott személyiség kialakulásához. Közben bemutatja az egyén élményeit és tapasztalatait, és azt, hogy ezeket hogyan dolgozza fel.

8. feladat

*Novalis Heinrich von **Ofterdingen** című regényében a címszereplővel mondatja a következőket. Értelmezd Heinrich szavait!*

„Úgy vélem, az álom védszer az élet egyhangúságára és mindennaposságára, megújhodást hozó szabadulása lekötözött képzeletünknek, amikor az élet minden képét egymásra vetíti, s a felnőtt ember szünni nem akaró komolyságát vidám gyermeki játékkal szakasztja meg.”

9. feladat

A német költészet két nagy alakját és egy-egy alkotásuk címét rejti a következő felsorolás.

KÖNYVE DIOTIMÁÉRT JOHANN HEINRICH PANASZA CHRISTIAN HEINE
DALOK HÖLDERLIN FRIEDRICH MENÓN

a) Válogasd szét a szavakat, hogy megtaláld a szerzőt és művét!

b) Egyikőjük nem illeszthető be egyértelműen sem a klasszicizmushoz, sem a romantikához. A másik alkotó a romantikától a realizmus irányába mozdult el. Nézz utána, melyik alkotóra melyik állítás igaz!
